

URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE PRED
EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

www.uredzastupnika.gov.hr

NAČELO NE BIS IN IDEM U PRAKSI EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

© 2022. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava

Članak 4. Protokola broj 7 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda glasi:

1. Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku iste države za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom te države.

2. Odredbe prethodnoga stavka ne sprječavaju ponovno razmatranje slučaja u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom dotične države ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u prethodnom postupku došlo do bitnih povreda koje su mogle utjecati na rješenje slučaja.

3. Ovaj se članak ne može derogirati na temelju članka 15. Konvencije.

Članak 4. Protokola br. 7. sadrži tri zasebna jamstva. Nitko ne smije biti ponovno:

1. izložen progonu,
2. suđen, niti
3. kažnjen za isto djelo.

Europski sud je u presudi *Engel protiv Nizozemske* definirao kriterije za procjenu može li se određeni postupak smatrati "kaznenim postupkom" (vidi dalje točka 1.). U presudi *Zolotukhin protiv Rusije* utvrdio je kriterije za određivanje jesu li djela za koja se poduzima progon ista (točka 2.). U presudi *Mihalache protiv Rumunjske* (točka 3.) objasnio je značenje pojmova konačno „oslobođenje“ ili „osuda“, dok je u presudi *A. i B. protiv Norveške* dao odgovor na pitanje kako procijeniti postoje li dvostruki postupci (točka 4.).

Kako bi se mogao dati odgovor na pitanje je li osoba „pravomoćno oslobođena ili osuđena u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom države“ potrebno je prvenstveno odgovoriti na pitanje predstavljaju li postupci o kojima je riječ „kaznenu stvar“.

1. PREDSTAVLJA LI POSTUPAK O KOJEM JE RIJEČ „KAZNENU STVAR“?

Pojam „kaznenog postupka“ kako ga tumači Europski sud za ljudska prava je širi od pojma kaznenog postupka kako je definiran domaćim zakonom. Stoga taj pojam ne obuhvaća samo postupke koji su po nacionalnom zakonodavstvu definirani kao „kazneni“, već se može odnositi i na druge vrste postupaka čije karakteristike ukazuju na njegovu „kaznenu“ narav.

Može li se određeni domaći postupak smatrati „kaznenim postupkom“ za potrebe čl. 4. Protokola br. 7 procjenjuje se na temelju tri kriterija (tzv. Engel kriteriji¹):

---

¹Engel kriterije uspostavio je Europski sud za ljudska prava u presudi *Engel i dr. protiv Nizozemske* (br. 5100/71) radi odgovora na pitanje ima li određeni postupak protiv neke osobe značaj kaznene optužbe, iako formalno nije riječ o kaznenom postupku.

I) Klasifikacija djela u domaćem pravu

Ovaj kriterij daje samo početnu indikaciju o tome može li se postupak smatrati „kaznenim“. On nije odlučan jer bi u protivnom svaka primjena načela *ne bis in idem* bila prepuštena diskreciji država potpisnica Konvencije.

Primjer: *Maresti protiv Hrvatske*:

§ 55.: „Prema hrvatskoj pravnoj klasifikaciji nije sasvim jasno mogu li se prekršaji tretirati kao kaznena djela.“

§ 58.: „Određena djela imaju kaznenu konotaciju, iako se prema mjerodavnom domaćem pravu smatraju previše trivijalnim da bi se na njih primjenjivalo kazneno pravo i postupak.“

Relevantne su i odredbe procesnog prava, te se postupak na koji se primjenjuju odredbe procesnog kaznenog prava u pravilu smatraju „kaznenim“ (*Öztürk protiv Njemačke*, § 51.).

II) Priroda protupravnog ponašanja

Ovaj kriterij obuhvaća analizu domaćeg prava i opseg njegove primjene u odnosu na druga kažnjiva ponašanja unutar domaćeg sustava. Norme usmjerene na opću populaciju u pravilu su kaznene naravi (*Tomasović protiv Hrvatske*, § 22.).

Norme usmjerene na sprječavanje određenog postupanja užih društvenih skupina (npr. vojnici zatvorenici, liječnici itd.) u pravilu su disciplinske naravi i ne ulaze u pojam kaznenog postupka. Međutim, određeno ponašanje koje predstavlja povredu discipline u zatvorskom sustavu može ujedno biti i predmetom kaznenog prava (*Toth protiv Hrvatske*, odl.), § 32. – 33.).

Blaža narav protupravnog ponašanja ne znači sama po sebi da djelo nije „kazneno“, jer pojam „kaznenog“ ne zahtjeva nužno određeni stupanj ozbiljnosti (*Tomasović protiv Hrvatske*, § 22.).

Neki primjeri djela kaznene prirode:

- Uvrede, prijetnje, nepristojno ponašanje i sprječavanje službene osobe u izvršavanju dužnosti kao stegovno djelo u zatvorskom kontekstu ima kaznenu prirodu jer odgovara ponašanjima koja su izvan zatvorskog sustava dio kaznenog prava (*Toth protiv Hrvatske*, odl., § 33.-34.).
- Nepravilan obračun poreza koji se sankcionira obračunom i naplatom dodatnog poreza, na temelju opće pravne norme primjenjive na sve porezne obveznike (*Kiiveri protiv Finske*, § 32.).
- Uzrokovanje prometne nesreće u okolnostima koje domaće pravo dovodi u kategoriju „prekršaja“ (a ne kaznenog djela) zbog nastupa posljedica koje se smatraju „beznačajnim“, a koje je kažnjivo temeljem opće norme i primjenom odredaba kaznenog postupka (*Öztürk protiv Njemačke*, § 51. – 55.).

Neki primjeri djela koja nisu kaznene prirode:

- Pravila o kažnjavanju sudionika u sudskom postupku koji remete red proizlaze iz ovlaštenja suda da osigura pravilno provođenje postupaka. Te su mjere stoga srodnije izvršavanju stegovnih ovlasti nego kažnjavanju zbog počinjenja kaznenog djela (*Ravnsborg protiv Švedske*, § 34.). No, države mogu ozbiljnija kršenja procesne discipline uključiti u kaznenu sferu (*Kyprianou protiv Cipra*², presuda vijeća, § 31. -

---

² Sažetak presude na hrvatskom jeziku dostupan je na sljedećoj poveznici: <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-141971>

kažnjavanje odvjjetnika kaznom zatvora zbog nepoštovanja suda u okviru norme koja je dio kaznenog prava i široko primjenjiva).

III) Vrsta i težina zapriječene kazne

Čak i kad priroda protupravnog ponašanja nije nužno „kaznena“, ovaj kriterij može dovesti do zaključka o kaznenoj naravi djela. Ako je sankcija osmišljena kao sredstvo kažnjavanja, a ne odvrćanja, ovaj je kriterij u pravilu zadovoljen. Procjenjuje se maksimalna zapriječena sankcija za određeno ponašanje (a ne ona koja je doista izrečena).

Neki primjeri sankcija kaznene prirode:

- Produljenje zatvorske kazne kao sankcija izrečena u disciplinskom postupku zbog povrede zatvorske discipline, odnosno dugotrajniji gubitak mogućnosti ranijeg otpusta iz zatvora kao kazna za zatvorsku pobunu.
- Ako svrha naplate dodatnog poreza nije nadoknađivanje manje plaćenog poreza (kao naknada štete za proračun), već kažnjavanje s ciljem opće prevencije.
- Administrativna mjera zabrane upravljanja osobnim vozilom koju izriče policija/administrativno tijelo je sankcija kaznene naravi, poglavito kada se izriče na temelju pravomoćne kaznene osude i kada, zbog proteka vremena, ima primarno retributivnu svrhu (*Nilsson protiv Švedske*, odl.).
- Kada zapriječena i stvarno izrečena kazna uključuje gubitak slobode, postoji pretpostavka da ono što se osobi stavlja na teret predstavlja „kaznenu optužbu“ (*Maresti protiv RH*).
- Visoka novčana kazna izrečena od strane nadzornog tijela za financijske usluge, koja za sobom povlači i određene zabrane povezane sa poslovnom djelatnošću kroz određeno vrijeme jest kaznene naravi (*Grande Stevens i dr. protiv Italije*, § 97. – 99.).
- Obveza plaćanja iznosa dugovane trošarine uvećanog sto puta zbog nezakonitog korištenja plinskog ulja smatra se kaznom radi odvrćanja od ponovnog počinjenja djela (*Milošević protiv Hrvatske*, § 32.).

Neki primjeri sankcija koje nisu kaznene prirode:

- Disciplinske mjere prema zatvorenicima koje predstavljaju puko pogoršanje uvjeta izdržavanja kazne zatvora (npr. samica) (*Toth protiv Hrvatske*, odl., § 37.).
- Mjera zabrane prisustvovanja utakmicama iz čl. 34a. Zakona o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima (*Seražin protiv Hrvatske*, odl., § 89., 90., *Mesić i dr. protiv Hrvatske*, odl.).
- Administrativna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom za razdoblje od dva tjedna, koja ima primarno preventivnu svrhu zaštite sudionika u prometu (*Hangl protiv Austrije*, odl.).
- Zabrana upravljanja motornim vozilom kao posljedica prikupljenih negativnih prekršajnih bodova (*Matijašić protiv Hrvatske*, odl.).
- Preventivna dvogodišnja mjera zabrane osnivanja i upravljanja d.o.o.-ima koja ne uključuje opću zabranu obavljanja poslovnih djelatnosti, te ne predstavlja dio kazne izrečene za porezna kaznena djela, ali se ukida u slučaju oslobođenja ili obustave kaznenog postupka (*Storbråten protiv Norveške*, odl.).
- Oduzimanje dozvole za držanje oružja koje nije automatska posljedica kaznene osude, već je primarno preventivnog karaktera, a podnositelju oružje nije potrebno za obavljanje posla (*Palmén protiv Švedske*, odl.).

Kriterij „priroda protupravnog ponašanja (ad II) i kriterij vrste i težine zapriječene kazne (ad III) su alternativni, a ne kumulativni kriteriji.

2. JESU LI DJELA ZA KOJA SE PODUZIMA PROGON ISTA (*idem*)?

Presudom velikog vijeća u predmetu *Sergey Zolotukhin protiv Rusije* Europski sud je uspostavio kriterij za utvrđenje jesu li djela ista. Tom presudom napušteni su raniji kriteriji kao što su: „isto ponašanje“ koje „može predstavljati nekoliko djela“, kriterij „bitnih elemenata djela“ koji obuhvaćaju „težinu i posljedice djela, društvenu vrijednost koja je zaštićena i kriminalnu namjeru“, u kojem slučaju bi „djelomično preklapanje“ dvaju procesuiranih djela bilo dopušteno.

Novi utvrđeni kriterij može se sažeti kako slijedi:

Članak 4. Protokola br. 7. mora se tumačiti na način da zabranjuje progon ili suđenje za djelo ako ono proizlazi iz istih činjenica, ili činjenica koje su u biti iste (*Sergey Zolotukhin protiv Rusije*, presuda velikog vijeća, § 82.).

Jesu li činjenice iste (odnosno u biti iste) procjenjuje se na temelju činjeničnog opisa djela iz postupka koji je dovršen i činjeničnog opisa djela koje se u drugom postupku stavlja istoj osobi na teret. Prema tome, za odgovor na pitanje jesu li djela ista, potrebno je usredotočiti se na konkretne činjenične okolnosti koje su neraskidivo povezane u vremenu i prostoru i koje uključuju istog okrivljenika, a postojanje kojih činjeničnih okolnosti treba dokazati kako bi se osigurala osuđujuća presuda ili pokrenuo kazneni postupak. Pritom se valja osloniti na činjenične opise iz konačne odluke donesene u prvom postupku i činjenični opis optužbi u drugom postupku.

Usporedba činjeničnih opisa je relevantna čak i onda kada je u jednom od dva postupka činjenični opis djela bio nepotrebno proširen izvan granica zakonskog opisa kažnjivog ponašanja. Primjerice, u predmetu *Maresti protiv Hrvatske*, prekršajni sud je u činjenični opis prekršaja „remecenja javnog reda i mira“ uvrstio i činjenicu da je podnositelj drugu osobu udarao šakama i nogama po cijelom tijelu iako te činjenice prelaze okvir zakonskog opisa prekršaja o kojem je riječ. Zbog takvog proširenja činjeničnog opisa, osuđujuća odluka obuhvaćala je i osudu za ovaj činjenični sklop, pa je pokretanje kaznenog postupka zbog nanošenja teške tjelesne ozljede bilo protivno načelu *ne bis in idem*.

Članak 4. Protokola br. 7. sadrži zabranu da se nekome ponovno sudi ili da ponovno bude podložan progonu u novom postupku, a ne samo zabranu druge osuđujuće ili oslobađajuće odluke. Dakle, nevažno je koji su dijelovi novih optužbi pravomoćno potvrđeni ili odbijeni u kasnijem (drugom) postupku (*Sergey Zolotukhin protiv Rusije*, § 83).

Neki primjeri ne postojanja identiteta djela:

- Kada se jedan postupak vodi protiv pojedinca zbog lažnih izjava u poreznoj prijavi, a drugi protiv iste osobe kao predstavnika trgovačkog društva u odnosu na poreznu prijavu trgovačkog društva (*Pirttimäki protiv Finske*, § 49 – 52).
- Kada je pojedinac osuđen u prekršajnom postupku za jedan slučaj posjedovanja droge, a kasnije je u kaznenom postupku proglašen krivim jer je zajedno s drugim počiniteljem kroz duže vremensko razdoblje posjedovao drogu s namjerom njezine prodaje (*Pavić*

protiv Hrvatske, odl.³)

- Kada je pojedinac prvo osuđen zbog kaznenog djela terorističkog udruživanja, a kasnije je, zajedno s drugim počiniteljima osuđen za druga kaznena djela počinjena tijekom tri konkretna teroristička napada, a u okviru terorističkog udruženja (*Ramda protiv Francuske*, odl.⁴).

3. POSTOJI LI „KONAČNA OSLOBAĐAJUĆA ILI OSUĐUJUĆA ODLUKA“ U PRVOM POSTUPKU?

Pojam „konačna“ odluka tumači se autonomno u konvencijskom smislu, što znači da Europski sud samostalno procjenjuje konačnost odluke, uzimajući u obzir domaće pravo i postupak samo kao polaznu točku (*Mihalache protiv Rumunjske*, presuda velikog vijeća, § 114.-115.).

"...Odluka je konačna ako je, sukladno tradicionalnom izričaju, stekla snagu *res iudicata*. To je slučaj kada je ona neopoziva, odnosno kad protiv nje ne postoje nikakva redovna pravna sredstva ili kad su stranke takva pravna sredstva iscrpile odnosno kad su dopustile da protekne rok bez da su ih iskoristile." (Obrazloženje uz Protokol br. 7 uz Konvenciju)

Značenje pojmova „osuda“ i „oslobođenje“ Europski sud dao je u presudi velikog vijeća *Mihalache protiv Rumunjske*:

Kako bi se utvrdilo predstavlja li konkretna odluka „oslobođenje“ ili „osudu“ treba utvrditi stvarni sadržaj te odluke i procijeniti njezine učinke na situaciju podnositelja zahtjeva (§ 97.).

Riječi "oslobođen ili osuđen" u tekstu čl. 4. Protokola br. 7 podrazumijevaju da je kaznena odgovornost optuženih utvrđena nakon procjene okolnosti konkretnog slučaja. Kako bi se takva ocjena obavila, presudno je da su vlasti koje su donijele odluku imale ovlast odlučivanja sukladno domaćem zakonodavstvu. Situacije u kojima je pokrenuta istraga, žrtva saslušana, nadležno tijelo prikupilo i ispitalo dokaze i na temelju tih dokaza donijelo obrazloženu odluku, vjerojatno će dovesti do zaključka da je postojala odluka o meritumu (*Mihalache protiv Rumunjske*, §97. i 98.).

Neki primjeri odluka koje ne predstavljaju konačnu „osudu“ ili „oslobođenje“:

- Obustava kaznenog postupka zbog odustanka državnog odvjetnika (*Marguš protiv Hrvatske*, presuda velikog vijeća, § 120).
- Rješenje o obustavi prekršajnog postupka jer je nastupila zastara prekršajnog progona (*Smoković protiv Hrvatske*).

Ako ne postoji konačna „osuđujuća“ ili „oslobađajuća“ odluka u prvom postupku, članak 4. Protokola br. 7. nije primjenjiv.

---

³ Analiza presude dostupna je ovdje.

⁴ Sažetak odluke na hrvatskom jeziku dostupan je na sljedećoj poveznici: <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-183091>

4. POSTOJE LI DVOSTRUKI POSTUPCI (bis)?

Članak 4. Protokola 7 nije ograničen na pravo da se ne bude dva puta kažnjen, već obuhvaća i pravo da se ne bude dva puta optužen ili suđen.“ (*Sergey Zolotukhin protiv Rusije*, presuda velikog vijeća, § 29.). Dakle, i u slučaju kada poduzeti progon za neko djelo nije rezultirao osudom (npr. donesena je oslobađajuća odluka) zabranjeno je poduzimanje novog progona za isto djelo.

Članak 4. Protokola br. 7 zabranjuje uzastopno (konsekutivno) vođenje dvaju postupaka u slučaju kada je odluka u prvom postupku već postala konačna (pravomoćna) u trenutku pokretanja drugog postupka. Međutim, članak 4. Protokola br. 7. **ne zabranjuje** usporedno (paralelno) vođenje postupaka, budući da u tom slučaju još ne postoji konačna (pravomoćna) odluka o istoj stvari.

Vođenje dvaju postupaka za isto djelo ne dovodi do povrede članka 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju ako su ta dva postupka dovoljno usko povezana u naravi i vremenu na način da se kaznenim postupkom ostvaruje svrha koja se nije mogla ostvariti prekršajnim/upravnim postupkom, a vođenje dvaju postupaka i sankcija koja su bile izrečene za pojedinca je bilo predvidivo i razmjerno (*A. i B. protiv Norveške*, presuda velikog vijeća).

Europski sud je u presudi *A. i B. protiv Norveške* (§ 132.) utvrdio uvjete koji moraju biti ispunjeni da bi upravni/prekršajni i kazneni postupak bili dovoljno povezani u naravi i kao takvi u skladu sa zabranom dvostrukog suđenja odnosno kažnjavanja (*bis*), te su ti uvjeti sljedeći:

1. svakim postupkom se ostvaruje različita svrha,
2. vođenje dvaju različitih postupaka (*bis*) je temeljem zakona i prakse bilo predvidiva posljedica istog spornog ponašanja (*idem*),
3. dokazni postupak nije proveden dva puta i
4. najvažnije, ukupnost sankcija je razmjerna djelu.

Uz povezanost postupaka u naravi, važna je i povezanost postupaka u vremenu (§ 134.), koja ne smije izostati. Između dvaju postupaka ne smije biti odugovlačenja kako pojedinac ne bi bio izložen neizvjesnosti hoće li drugi postupak biti pokrenut ili neće.

Primjeri u kojima je utvrđena dovoljna povezanost dva postupka u naravi i vremenu:

- *Bajčić protiv Hrvatske* (§ 46.): „...ciljevi kažnjavanja kojima se rješavaju različiti aspekti istog postupanja trebaju se razmatrati kao cjelina, a u ovom su predmetu ostvareni vođenjem dvaju predvidljivih komplementarnih postupaka koji su, bili dovoljno povezani u naravi i u vremenu..., da bi se smatralo da čine dio integriranog sustava sankcija prema hrvatskom pravu za nepoštovanje propisa o sigurnosti prometa na cestama i posljedično izazivanja prometne nesreće. U tim je postupcima postojala odgovarajuća razina suradnje između dvaju sudova, a izrečene kazne, zajedno, nisu podnositelju nametnule prekomjeran teret, već su bile ograničene na ono što je bilo strogo potrebno u odnosu na težinu kaznenog djela.“

- *Galović protiv Hrvatske* (§ 123.): Prekršajni postupci i kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva činili su koherentnu i razmjernu cjelinu kojom je bilo omogućeno sveobuhvatno kažnjavanje nasilja u obitelji.

- *Ignjatić protiv Hrvatske*, odl. (§ 36.): „...dva predvidljiva komplementarna postupka u ovom predmetu bila su dovoljno povezana u naravi i u vremenu..., da bi se smatralo da čine dio integriranog sustava sankcija prema hrvatskom pravu za nepoštovanje propisa o zaštiti od požara i izazivanje imovinske štete velikih razmjera.“

Neki primjeri u kojima je utvrđeno da ne postoji dovoljna povezanost dva postupka u naravi i vremenu:

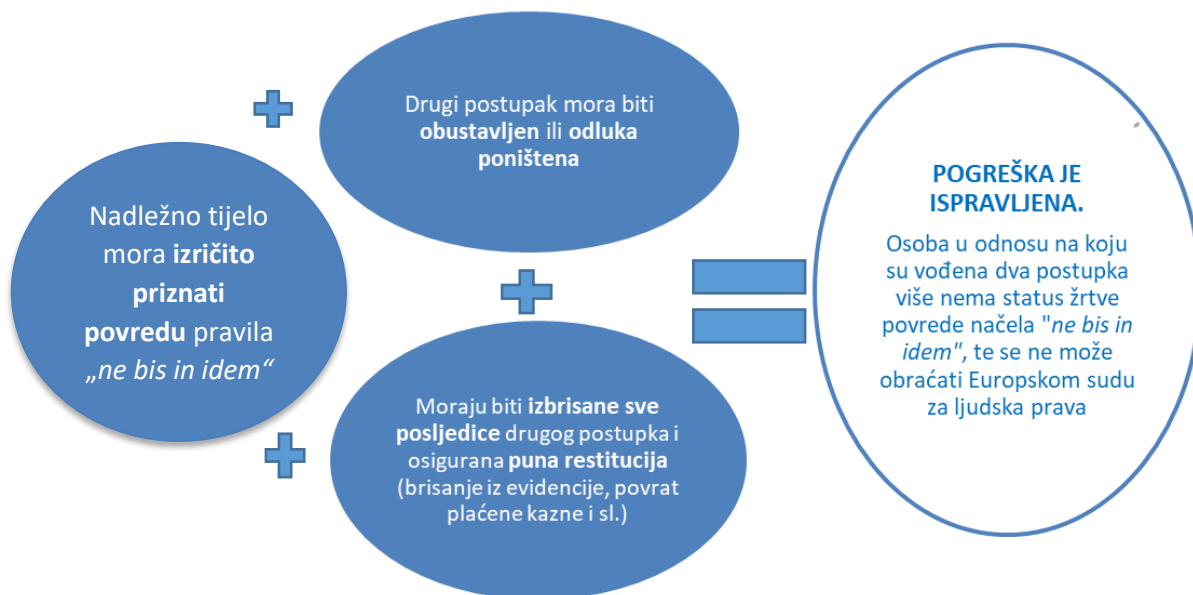
- *Milošević protiv Hrvatske* (§ 37 - 42.): Primarna svrha novčane kazne koja je podnositelju zahtjeva izrečena u prekršajnom postupku bila je kažnjavanje za porezni prekršaj, a naknadni porezni postupak u kojem mu je naloženo plaćanje visokog iznosa trošarine vodio se također s ciljem kažnjavanja. Također, novčana kazna koja je izrečena u prekršajnom postupku nije bila uzeta u obzir u poreznom postupku.

- *Urh protiv Hrvatske* (§ 8.): „...uzimajući u obzir činjenicu da fizički napad na N.M.-a predstavlja element prekršaja za koji je podnositelj zahtjeva proglašen krivim te da je u kaznenom postupku on ponovno proglašen krivim, između ostalog, za udaranje N.M.-a, Sud ne smatra da se vođenjem tih dvaju postupaka nastojalo ostvariti komplementarne svrhe.“

5. MOŽE LI SE POVREDA NAČELA *ne bis in idem* UČINKOVITO ISPRAVITI NA DOMAĆOJ RAZINI?

U slučaju kada su, protivno načelu *ne bis in idem*, pred domaćim tijelima povedena dva postupka za isto djelo, već počinjena povreda čl. 4. Protokola br. 7 može se ispraviti na domaćoj razini.

No, da bi ispravljanje pogreške vođenja dvostrukog postupka za isto djelo bilo učinkovito, mora zadovoljiti tri pretpostavke:

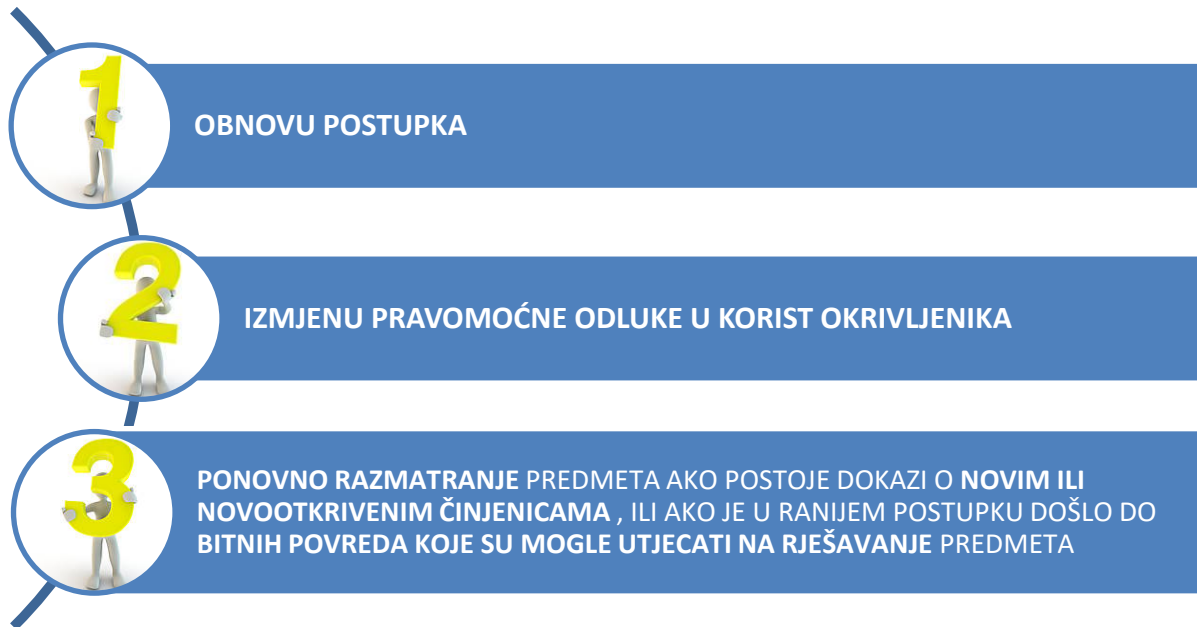

6. IZNIMKE OD NAČELA *ne bis in idem*

Pravo da se ne bude dva puta suđen za istu stvar ne može biti derogirano čak niti u slučaju rata ili drugih izvanrednih događaja. Međutim, postoje situacije u kojima je vođenje novog postupka dopušteno unatoč postojanju pravomoćne odluke o istoj stvari.

Članak 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju ne zabranjuje:

U predmetu *Mihalache protiv Rumunjske* (§131. -133.), Europski sud dodatno je pojasnio značenje pojmova „nove ili novootkrivene činjenice“ i „bitne povrede koja je mogla utjecati na rješenje predmeta“. Istaknuo je i da su ti uvjeti alternativni, a ne kumulativni.

Novootkrivenim se smatraju okolnosti koje se odnose na predmet, a postoje tijekom suđenja i ostanu sakrivene od suca te postanu poznate tek nakon suđenja. Okolnosti koje se odnose na predmet, no pojave se tek nakon suđenja, smatraju se „novima“ (*Bulgakova protiv Rusije*, § 39. i *Vedernikova protiv Rusije*, §30.). Nove ili novootkrivene činjenice” uključuju i nove dokaze koji se odnose na činjenice koje su već postojale (Eksplanatorno izvješće uz Protokol br. 7 uz Konvenciju).

Pojam „bitne povrede” upućuje na to da samo ozbiljna povreda postupnoga pravila koja ozbiljno narušava integritet prethodnog postupka može poslužiti kao osnova za obnovu tog postupka na štetu optuženika ako je oslobođen optužbi za određeno djelo ili je kažnjen za manje ozbiljno djelo od onoga koje je predviđeno mjerodavnim zakonom. Stoga, u takvim slučajevima puka ponovna ocjena dokaza iz spisa koju provede državni odvjetnik ili viši sud ne bi ispunila taj kriterij. Međutim, kad je riječ o situacijama u kojim je optuženik proglašen krivim, a obnova postupka mogla bi biti u njegovu korist, obnova je dopuštena (*Mihalache protiv Rumunjske*, §133.).

Osnova koja opravdava obnovu postupka mora u svakom slučaju biti takva da „utječe na ishod postupka” u korist ili na štetu osobe protiv koje se postupak vodi (stavak 30. Eksplanatornog izvješća uz Protokol br. 7).

U predmetu *Sabalić protiv Hrvatske*, Europski sud je razmatrao mogućnost primjene iznimke načela *ne bis in idem* iz stavka 2 članka 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju u kontekstu obveze države da provede učinkovitu istragu homofobnog nasilja i s tim u vezi propusta države da ispita je li napad bio motiviran mržnjom (članak 3. i 14. Konvencije). Naime, u ovom je predmetu policija protiv napadača pokrenula prekršajni postupak zbog remećenja javnog reda i mira u kojem nije razmatrano obilježje zločina iz mržnje, a kazna izrečena napadaču bila je očigledno nerazmjerna težini zlostavljanja koju je podnositeljica zahtjeva pretrpjela. Kazneni postupak nije pokrenut jer je državno odvjetništvo smatralo da bi, zbog prethodne osude napadača u prekršajnom postupku, kazneni progon bio u suprotnosti s načelom *ne bis in idem*.

Europski sud je zaključio da ovakav odgovor domaćih tijela nije bio djelotvoran te je mogao stvoriti dojam nekažnjivosti nasilnih zločina iz mržnje. Nepokretanje kaznenog postupka zbog potencijalne povrede načela *ne bis in idem*, nije bilo opravdano. **Naime, sukladno stavku 2. članka 4. Protokola br. 7. uz Konvenciju, predmet se može ponovno razmotriti ako je u prethodnom postupku došlo do „bitnih povreda“ koje su mogle utjecati na rješenje predmeta.** Činjenica da nisu istraženi motivi mržnje nasilnog napada kao i to da motivi mržnje nisu uzeti u obzir pri odmjeravanju kazne predstavlja „bitnu povredu“ u smislu stavka 2. članka 4. Protokola br. 7.